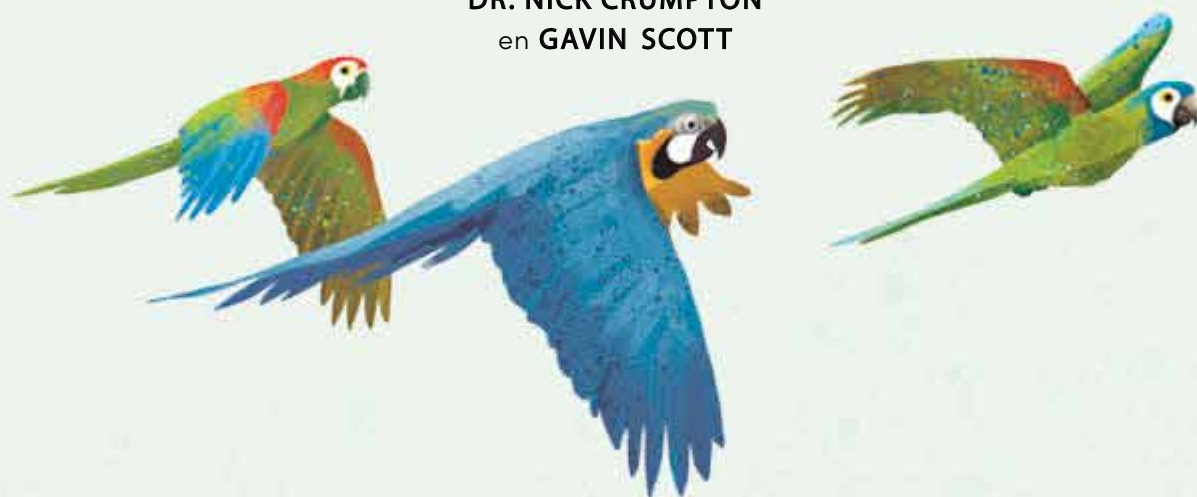

**ALLES
WAT JE
WEET
OVER
VOGELS
IS**

FOUT!

**DR. NICK CRUMPTON
en GAVIN SCOTT**

**VOOR JESS, DIE ME BIJNA ALLES WAT ER
IN DIT BOEK STAAT, HEEFT GELEERD.**

N. C.

VOOR NOAH, ELIJAH EN FRASER.

G. S.

Vertaling: Steven Blaas
Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,
Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2026

ISBN 978 90 477 1690 7
NUR 223
Tekst © 2026 Nick Crumpton
Illustraties © 2026 Gavin Scott

Oorspronkelijke titel: *Everything You Know About Birds Is Wrong*
Oorspronkelijke uitgever: © 2026 Nosy Crow Ltd Wheat Wharf,
27a Shad Thames, Londen, SE1 2XZ, Groot-Brittannië

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

*All rights are reserved, including those for text and data mining,
AI training and similar technologies.*

Gedrukt in China waarbij strenge ethische normen zijn gehanteerd.

Kijk voor meer informatie, activiteiten voor
thuis en in de klas en extra's op www.lemniscaat.nl

INHOUD

Inleiding	4–5
We weten hoe de eerste vogel eruitzag	6–7
Velociraptor was de laatste raptor	8–9
Vogels die op elkaar lijken, zijn altijd familie	10–11
Het superzicht van vogels is hun sterkste zintuig	12–13
Vliegen is makkelijk	14–15
Vogels zijn vies	16–17
Vogels zijn weerloos	18–19
Alle vogels eten zaden	20–21
Uilen komen alleen 's nachts tevoorschijn	22–23
Vogelzang is prachtig	24–25
Vogels kunnen praten	26–27
Alle vogels zijn mooi	28–29
Vogels vinden makkelijk een partner	30–31
Dodo's waren dom	32–33
Zeemeeuwen zijn gemeen	34–35
Vogelaars kijken alleen naar vogels	36–37
Vogels kijken is niet voor iedereen	38–39
Pinguïns leven alleen op de Zuidpool	40–41
Nesten zijn rond en gemaakt van takjes	42–43
Vogels zijn niet erg slim	44–45
Duiven zijn ongedierte	46–47
Vogels en mensen gaan niet samen	48–49
Alle vogels zijn geweldige huisdieren	50–51
Kuikens zijn schattig	52–53
Vogels lopen geen gevaar	54–55
We kunnen vogels niet helpen	56–57
We hebben alle vogels ontdekt	58–59
Nu weten we alles	60–61
Woordenlijst	62
Register	63–64

INLEIDING

Als je naar buiten gaat, is het eerste dier dat je tegenkomt waarschijnlijk een VOGEL. Overal kruipen insecten rond, in een boom in de buurt ligt vast ergens een pluizig zoogdier te slapen en als je aan zee bent, bevindt zich daar een complete vissenwereld! Maar ook al is er overal leven om je heen, je ziet vrijwel zeker als eerste een vogel: zittend op een tak, huppelend over de rand van een tuinhek of hoog in de lucht boven je hoofd. Vliegende vogels met veren: ze zijn overal!

Het probleem met dingen die je overal tegenkomt, is dat hoe vaker je ze ziet, hoe minder je ze opmerkt! Na een tijdje worden vogels onderdeel van het landschap. Ze gaan als het ware op in de omgeving en worden... SAAI!

Maar, dat is – net als allerlei andere dingen die je waarschijnlijk weleens over vogels hebt gehoord – gewoon niet waar.

Het leven op aarde zal je ALTIJD blijven verrassen, als je maar goed kijkt. Vooral vogels zijn verbazingwekkend. Natuurlijk: een haai is best een eng roofdier, maar wist je dat er vogels zijn die botten van andere dieren eten? En ja, een cheeta kan superhard lopen, maar het snelste dier op aarde heeft geen vacht, maar veren!

Er vliegen, zwemmen en rennen meer dan elfduizend soorten vogels rond op onze kleine planeet, en er zijn dan ook vogels in allerlei verschillende kleuren, groottes en karakters. Er zijn vogels die gereedschap gebruiken, vogels die torens bouwen en zelfs vogels die samenwerken met mensen. Ze migreren verder dan alle andere dieren ter wereld, ze kunnen meer kleuren zien dan wij ons kunnen voorstellen en sommige kunnen zelfs het onzichtbare magnetische veld van de aarde waarnemen.

Vergeet dus die valse meeuwen, de eenden die je brood pikken en de vieze duiven. Dit boek laat je zien dat vogels briljant en adembenemend zijn, en dat alles wat je over vogels denkt te weten... FOUT is!

WE WETEN HOE DE EERSTE VOGEL ERUITZAG

FOUT!

Je kunt niet een boek over vogels schrijven zonder het over dinosaurussen te hebben – de reptielen die 170 MILJOEN jaar lang de aarde overheersten. Je hebt misschien weleens gehoord dat de eerste vogel die uit dinosaurussen evolueerde **ARCHAEOPTERYX** was, met tanden in zijn snavel en een lange staart. Nou... dat is dus **FOUT!**

JURA

(200 – 145 MILJOEN JAAR GELEDEN)

Een overeenkomst tussen alle vogels is dat ze veren hebben. Veren bestaan al heel lang. De eerste protoveren verschenen bij dinosaurussen zoals **KULINDADROMEUS**, die ongeveer 20 miljoen jaar voor **Archaeopteryx** leefde. Later kregen veel tweepotige, vleesetende dino's – roofdieren zoals **ANCHIORNIS**, **SCANSORIOPTERYX** en natuurlijk **Archaeopteryx** – meer gecompliceerde veren.

Anchiornis

Archaeopteryx

KRIJT

(145 – 66 MILJOEN JAAR GELEDEN)

In het Krijt zagen veel dinosaurussen er al vogelachtiger uit en konden ze vliegen. **IBEROMESORNIS** leek veel op de vogels van nu, al had hij nog wel tanden in zijn snavel en klauwen aan zijn vleugels. Veel van deze dino's leefden in de buurt van water, zoals de aalscholverachtige **HESPERORNIS**. Ongeveer tien miljoen jaar voor het einde van het Krijt ontstonden de eerste echte verwanten van moderne vogels – de **NEORNITHES**! Ze hadden geen tanden en ook de rest van hun skelet was niet te onderscheiden van dat van de huidige vogels.

Iberomesornis

Hesperornis

PALEOGEEN

(66 – 23 MILJOEN JAAR GELEDEN)

Na de meteorietinslag die de grote dinosaurussen doodde, verschenen al snel de eerste voorouders van moderne vogelgroepen: zangvogels, zoals **EOZYGODACTYLUS**, vroege uilen, zoals **BERRUORNIS**, en zelfs echte watervogels, zoals **AUSTRALORNIS**.

Eozygodactylus

Australornis

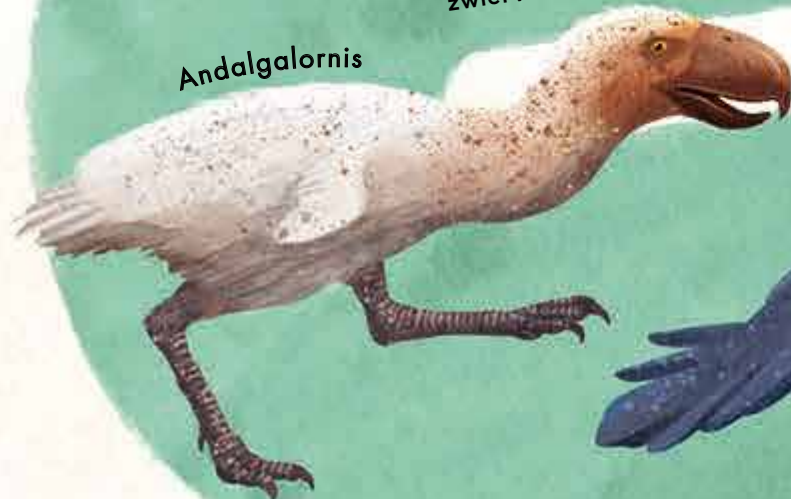
Berruornis

NEOGEEN

(23 – 2,5 MILJOEN JAAR GELEDEN)

55 miljoen jaar nadat de dinosaurussen die niet konden vliegen uitstierven, hadden sommige vogels vormen – en groottes – aangenomen die sinds het Krijt niet meer waren gezien. De **SCHRIKVOGELS** die niet konden vliegen en de anderhalve meter hoge **ANDALGALORNIS** waren elegante jagers: roofdieren met lichte botten die over de Zuid-Amerikaanse vlakten zwierven op zoek naar prooi.

Andalgalornis

Schrikvogel

KWARTAIR

(2,5 MILJOEN JAAR GELEDEN – NU)

De evolutie van vogels vanaf hun dino-voorouders heeft nog heel wat afslagen gekend voor de vogels ontstonden die we nu kennen. In het Kwartair leefden de eerste mensen naast loopvogels die groter waren dan paarden en **HAASTS ARENDEN** die groot genoeg waren om jonge primaten te grijpen met hun reusachtige klauwen. Toen de mensen goed werden in jagen, werden deze reuzenvogels door hen opgegeten of konden ze geen voedsel meer vinden omdat mensen hen voor waren geweest.

Haasts arend

Moa

Vogels werden pas de vogels die we nu kennen toen hun vingerkootjes vereenvoudigden en ze de lange, benige staart en tanden van hun voorouders verloren. Maar wat was de eerste vogel? Het is altijd lastig om te bepalen welk dier de eerste van een soort is (omdat niet veel dierlijke resten fossiliseren) en het is nog moeilijker om te bepalen wanneer een vliegend dier een echte vogel is. Wat we wél weten is dat **Archaeopteryx** slechts één van de **ENORME** hoeveelheid dinosaurussen met veren was, en zeker niet de eerste.

VELOCIRAPTOR WAS DE LAATSTE RAPTOR

FOUT!

Als je het woord 'raptor' hoort, moet je misschien denken aan VELOCIRAPTOR, de tweepotige dinosaurus met kromme klauwen uit het Mesozoïcum. Maar voordat dit beroemde roofdier werd ontdekt en een naam kreeg, betekende 'raptor' maar één ding: roofvogel. Dus hoewel Velociraptors al lang zijn verdwenen, bestaan er nog genoeg andere raptors...

Raptors zijn 'hypercarnivoren' – vogels waarvan het dieet voor meer dan 70 procent uit vlees bestaat – die op prooien jagen of dode dieren eten die ze vinden. Ze leven overal op aarde, hebben allerlei elegante vormen en groottes en jagen op een manier die is aangepast aan hun leefomgeving. . .

De meeste mensen vinden Accipitriformes klassieke roofvogels: bij deze groep horen roofdieren die heel scherp kunnen zien, zoals de SPERWER, jagers met een grote vleugelspanwijdte zoals de APENAREND, middelgrote roofvogels zoals de BUIZERDWOUW, de MISSISSIPPIWOUW en de BUFFONS KIEKENDIEF, en Afrikaanse gieren zoals de KAPGIER.

VISARENDEN zijn vreemde vogels die niet helemaal bij de andere Accipitriformes passen. Ze komen voor op alle continenten behalve Antarctica en vangen vissen door ze net onder het wateroppervlak weg te plukken. Hun poten zijn bedekt met naar achteren gerichte, stekelige schubben waarmee ze de gladde vissen tijdens hun vlucht kunnen vasthouden.

De SECRETARISVOGEL jaagt op een manier die doet denken aan een monstervogel uit een film. Hij gebruikt niet alleen zijn klauwen om zijn prooi vast te houden terwijl zijn scherpe snavel het vuile werk doet, maar deze langpotige roofvogel schopt ook de hazen, schorpioenen en slangen waar hij trek in heeft en snijdt ze aan flarden.

In Zuid-Amerika leven de twee SERIEMA-soorten op dezelfde manier als de secretarismvogel ten zuiden van de Sahara: ze doden kikkers, slangen en hagedissen met de uitschuifbare, sikkelvormige klauw aan het uiteinde van hun lange poten.

De gieren van de Nieuwe Wereld zijn de Zuid-Amerikaanse tegenhangers van Afrikaanse gieren. Net als die vogels hebben veel gieren van de Nieuwe Wereld – zoals de ZWARTE GIER en de CALIFORNISCHE CONDOR – geen veren rond hun kop en nek, zodat die niet smerig kunnen worden als ze dode dieren eten.

Grote klauwen, scherpe snavels en een scherp zicht maken van elke vogel een goede jager, uit welke vogelsoort hij ook is ontwikkeld. Hoewel roofvogels zoals de TORENVALK of de LACHVALK veel op Accipitriformes lijken, zijn ze eigenlijk meer verwant aan papegaaien en zangvogels dan aan haviken of adelaars.

Raptors zijn helemaal niet uitgestorven. Deze moderne dinosaurussen vormen een veelzijdige verzameling van snelle jagers, gevleugelde viseters en schoppende moordenaars.

